

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๕

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๕

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสมาชิกภาพของ นายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย

ข้อเท็จจริง

ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของนายประแส มงคลศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม ๑๑๘ คน (ผู้ร้อง) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ (ผู้ถูกร้อง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย ลื่นสุดลง หรือไม่

๑. ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า

๑.๑ พรรคต้นตระกูลไทยซึ่งมีนายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรค ได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้รวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้ากับพรรคชาติไทย โดยให้พรรคชาติไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ส่วนพรรคชาติไทยได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้รวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคชาติไทยที่เป็นหลัก

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ นายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย และนายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ หัวหน้าพรรคต้นตระกูลไทย ได้ลงลายมือชื่อร่วมกันในหนังสือเพื่อแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคต้นตระกูลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๔๘

๑.๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ ประกอบมาตรา ๗๒ ได้บัญญัติว่า ในกรณีการรวมพรรคการเมืองหนึ่งเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้น และให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็น

ของพรรคการเมืองใหม่ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ดังนั้น กรณีการยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก รวมทั้งสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่จึงย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ กล่าวคือ นายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ ย่อมมีฐานะเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง คือ วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๕

ต่อมา เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันสมัครรับเลือกตั้งที่พรรคชาติไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีรายชื่อ นายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ เป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๖ ของบัญชีรายชื่อดังกล่าว และต่อมาภายหลังการเลือกตั้งได้มีประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ นายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคชาติไทย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ เนื่องจากการเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยของ นายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ ไม่ครบกำหนดเก้าสิบวัน ทำให้ไม่มีคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ จึงสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) และมาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔)

๑.๓ การรวมพรรคการเมืองหนึ่งเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๑๓ ซึ่งบัญญัติให้นำมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ได้กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้น และให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ซึ่งหากพิจารณาตามเจตนารมณ์และถ้อยคำตามตัวอักษรของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า สมาชิกของพรรคการเมืองที่ถูกยุบจะไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใหม่ที่เข้าไปรวมได้ก็ต่อเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบรวมพรรค จึงต้องเริ่มนับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ซึ่งตนประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง มิฉะนั้นบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) ที่บัญญัติว่า “เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน” ย่อมไร้สภาพและไม่มีผลบังคับโดยปริยาย

อนึ่ง หากเปรียบเทียบกรณีการรวมพรรคการเมืองเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๗๑ และมาตรา ๗๒ ซึ่งให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้นหรือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมืองอื่นในกรณีที่สามารถเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้น ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ย่อมเห็นได้ชัดเจนว่า การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองใหม่ หรือการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใหม่ซึ่งตนประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้ง จะต้องนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเป็นต้นไป เช่นกัน

แม้การประกาศให้บุคคลใดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใด เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้วว่า นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ มีคุณสมบัติครบถ้วน ไม่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ ก็ตาม แต่เมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโต้แย้งว่า ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่อง รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๔ ที่ประกาศให้นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทยนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) ไม่มีผลบังคับได้ตามกฎหมาย ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยและเพิกถอนประกาศและมติใด ๆ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งอันมิชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทยสิ้นสุดลง เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) ประกอบมาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔)

๒. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องแล้ว เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าชื่อเสนอมีจำนวน ๑๑๘ คน เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญ

วินิจฉัย กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ แล้ว จึงมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้ส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องทราบเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในเวลาสิบห้าวัน และแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อทำความเข้าใจประกอบพิจารณา

๓. ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ สรุปได้ว่า

๓.๑ ผู้ถูกร้องขอยอมรับข้อเท็จจริงตามคำร้องที่ว่า พรรคต้นตระกูลไทยได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้รวมพรรคต้นตระกูลไทยกับพรรคชาติไทย โดยให้พรรคชาติไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง และพรรคชาติไทยได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้รวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคชาติไทยที่เป็นหลัก

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ นายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย และนายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ หัวหน้าพรรคต้นตระกูลไทย ได้ลงลายมือชื่อร่วมกันในหนังสือเพื่อแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาและมีคำวินิจฉัยสั่งให้มีการยุบพรรคต้นตระกูลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๔๘

๓.๒ คุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) บัญญัติว่า “เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน” เจตนารมณ์ของสภาร่างรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ดังกล่าว ก็เพื่อต้องการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีตกับบรรดานักการเมืองที่มีการเปลี่ยนการสังกัดพรรคการเมืองตลอดเวลาจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้งและต้องการเสริมสร้างพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งมีอำนาจเหนือนักการเมืองหรือผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ หลังจากที่ให้มีบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเปลี่ยนการสังกัดพรรคไปมาจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้งดังเช่นในอดีตไม่ได้

อีกต่อไป โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน และหลักเกณฑ์นี้ใช้บังคับสำหรับบุคคลทั่วไปที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามปกติ

สำหรับสถานภาพของสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรณียุบพรรคการเมือง นั้น ในปัจจุบัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งอยู่ตลอดเวลาเพื่อรักษาสมาชิกภาพของความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ แต่เมื่อเกิดกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดอยู่ ย่อมมีผลให้สมาชิกผู้นั้นขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งไม่มีพรรคการเมืองที่ตนเคยสังกัดอยู่อีกต่อไป ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๕) ได้บัญญัติเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเปรียบเสมือนข้อยกเว้นจากคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๗ (๔) โดยการให้ความคุ้มครองสมาชิกภาพของความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้โดยการให้เวลาแก่สมาชิกผู้นั้นเป็นระยะเวลาหกสิบวันในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น กล่าวคือ หากสมาชิกผู้นั้นไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งก็ต้องพ้นสมาชิกภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ส่วนกรณีรวมพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ได้บัญญัติผลของการรวมพรรคการเมืองเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่ไว้ในมาตรา ๑๒ และบัญญัติผลของการรวมพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลักไว้ในมาตรา ๑๓ ซึ่งให้นำมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยมาตรา ๑๒ บัญญัติเกี่ยวกับสถานภาพและสิทธิของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคการเมืองไว้ดังนี้ คือ (๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้น หรือ (๒) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมืองอื่น (ในกรณีที่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง) (๓) สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้นและ (๔) ให้บรรดาทรัพย์สินหนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

ผลของการรวมพรรคการเมืองตั้งแต่สองพรรคขึ้นไป ตามมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ มิได้นำเฉพาะสมาชิกพรรคการเมืองของทั้งสองพรรคมาอยู่พรรคเดียวกันเพียงอย่างเดียวแต่กฎหมายยังได้บัญญัติให้รวมทั้งบรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ หรือพรรคการเมืองที่เป็นหลัก ย่อมหมายความว่า บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมมีอยู่อย่างไร ก็จะต้องนำมาผนวกหรือโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่หรือพรรคการเมืองที่เป็นหลักด้วย ดังนั้น “สิทธิ” ของสมาชิกพรรคการเมืองเดิมที่มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องโอนตามมาด้วยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๗๒

ฉะนั้น กรณีของผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกและหัวหน้าพรรคต้นตระกูลไทยมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ ซึ่งมีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคราวเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ในนามของพรรคต้นตระกูลไทยอยู่แล้ว เมื่อพรรคต้นตระกูลไทยมายุบรวมกับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก (ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔) สิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงต้องโอนตามมาด้วย ผู้ถูกร้องจึงมีสิทธิเสมือนหนึ่งอยู่ในพรรคการเมืองเดิม แต่เหตุที่ผู้ถูกร้องต้องมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคชาติไทย ก็เนื่องจากพรรคต้นตระกูลไทยได้ถูกยุบรวมกับพรรคชาติไทย อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติมาตรา ๗๒ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกร้องมิให้เสียไป อันเนื่องมาจากการรวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคชาติไทยที่เป็นหลัก

๓.๓ สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสมาชิกพรรคการเมืองที่รวมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ก็เคยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้ว โดยพิจารณาจากประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ลงนามโดย พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองและกรรมการการเลือกตั้งอีก ๔ คน ได้ประกาศรายชื่อพรรคการเมือง และรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ รวมทั้งสิ้น ๑๐๐ คน ซึ่งมีชื่อของผู้ถูกร้องอยู่ในบัญชีรายชื่อของพรรคชาติไทย ลำดับที่ ๖

๓.๔ ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัย กรณียุบพรรคเพื่อรวมเข้ากับพรรคการเมืองหนึ่ง ที่เป็นพรรคการเมืองหลักแล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคความหวังใหม่เพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก คำวินิจฉัยที่ ๕๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๗ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชาติพัฒนาเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก และคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคตันตระกุลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ทั้งนี้ ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดต้องพ้นจากสมาชิกภาพในทันที หรือต้องไปสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่เป็นพรรคการเมืองหลักเพียงพรรคเดียวนับถึงวันรับสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) แต่อย่างใด

อนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาฯ มาตรา ๓๗ ดังนั้น จึงถือได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามใด ๆ จากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

กล่าวโดยสรุป ผู้ถูกร้องเห็นว่า ปัญหาตามคำร้องมิได้เป็นปัญหาสาธารณะหรือปัญหาข้อกฎหมายแต่อย่างใด เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๕ และคำวินิจฉัยที่ ๕๗/๒๕๔๗ ไว้แล้ว เมื่อมีการยุบรวมพรรคการเมือง สมาชิกภาพของความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกภาพของความเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตลอดจนบรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคความหวังใหม่ และของพรรคชาติพัฒนา ต้องโอนไปเป็นของพรรคไทยรักไทยทั้งหมด สมาชิกของพรรคความหวังใหม่และสมาชิกของพรรคชาติพัฒนาต่างเข้ามาเป็นสมาชิกของพรรคไทยรักไทย ไม่ว่าจะเป็สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกพรรคการเมือง ไม่มีใครต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔)

ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

(๑) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทำคำสั่งแจ้งประกอบการตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ และการไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องในคราวที่ผู้ถูกร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย ซึ่งมีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยสั่งไม่รับคำร้องของผู้ร้อง ที่ได้ส่งคำร้องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องได้สิ้นสุดลง เนื่องด้วยขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) และมาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) เพราะมิใช่ปัญหาที่เป็นสาระสำคัญ และเรื่องดังกล่าวก็เคยผ่านการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมาแล้ว

(๓) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องมีคุณสมบัติครบถ้วน และไม่มีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย ในคราวเลือกตั้งวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

๔. คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองว่า กรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๒๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๗ กรณีพรรคชาติพัฒนาหรือการรวมพรรคการเมืองโดยที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติโดยคะแนนเสียงข้างมากวินิจฉัยว่า การยุบรวมพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๗๓ ประกอบมาตรา ๗๒ นั้น ควรนับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่อเนื่อง ดังนั้น กรณีของการยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับการยุบรวมพรรคชาติพัฒนารวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก จึงต้องนับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่อเนื่องกัน ประกอบกับคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาฯ มาตรา ๓๖ ประกอบมาตรา ๓๗ แล้ว
ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงได้มีมติ
ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๕ ให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๖ ของพรรคชาติไทย

๕. ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ สรุปได้ว่า

๕.๑ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) กำหนดให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึง
วันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นั้น มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันการซื้อ
และขายตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในระหว่างเก้าสิบวันก่อนวันสมัครรับเลือกตั้ง
หากจะไปสังกัดพรรคการเมืองอื่นต้องลาออกจากพรรคการเมืองเดิม ซึ่งการนับระยะเวลาการเป็น
สมาชิกของพรรคการเมืองก็จะเริ่มนับจากวันไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนา
ระบบพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็ง หากมีการย้ายพรรคกันเป็นประจำเพื่อต่อรองผลประโยชน์
จะทำให้พรรคการเมืองที่มีอยู่ไม่มีความเข้มแข็งและเกิดพรรคการเมืองหลายพรรค ไม่มีพรรคการเมืองใด
พรรคการเมืองหนึ่งที่ได้รับเลือกตั้งมีเสียงข้างมากที่จะจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ ทำให้รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ
 อีกทั้งตามมาตราดังกล่าวก็ไม่ได้กล่าวถึงการนับระยะเวลาของสมาชิกพรรคการเมืองในกรณีที่มีการ
ยุบรวมพรรคไว้แต่อย่างใด จึงแสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีเจตนารมณ์ใช้บังคับ
กับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้สมัครตามปกติ หรือเป็นผู้สมัคร
ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบรวมพรรคการเมือง เพราะการยุบรวมพรรคการเมืองหนึ่งเพื่อไป
รวมกับพรรคการเมืองอีกพรรคหนึ่งที่เป็นพรรคการเมืองหลักนั้น ไม่ต่างไปจากการย้ายพรรคการเมือง
ของนักการเมืองที่เป็นรายบุคคล ซึ่งการย้ายทั้งพรรคอาจเป็นอันตรายกว่าการย้ายเป็นรายบุคคล

๕.๒ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ วรรคหนึ่ง (๕) นั้น มิใช่ข้อยกเว้นคุณสมบัติของผู้สมัคร
รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๐๗ (๔) แต่อย่างใด เพราะมาตรา ๑๑๕ วรรคหนึ่ง (๕)
เป็นเรื่องการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนมาตรา ๑๐๗ (๔) เป็นเรื่องคุณสมบัติ
ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นบทบัญญัติทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นผู้สมัคร
ในลักษณะใด ย่อมอยู่ภายใต้บทบัญญัติของมาตรา ๑๐๗ (๔) โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น

๕.๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๗๒ และ มาตรา ๗๓ นั้น บัญญัติให้เฉพาะบรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิม เท่านั้นที่จะโอนไปเป็นของพรรคการเมืองหลัก ส่วนการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเดิมไม่ได้โอนไป แต่อย่างไร เพราะบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลัก จึงเห็นได้ว่า การโอนนั้น ใช้บังคับเฉพาะบรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของ พรรคการเมืองเดิมนั้น ไม่ใช่บังคับกับการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเดิมซึ่งเป็นเอกสิทธิ์เฉพาะตัว และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ก็มีได้บัญญัติเรื่องการโอนสมาชิกภาพไว้ แต่อย่างไร ฉะนั้นการนับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดิมที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลัก จึงต้องเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรค จะนำเอาระยะเวลาที่เป็นสมาชิก พรรคการเมืองเดิมมารวมเข้ากับระยะเวลาที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลักไม่ได้ เพราะคำว่า “เป็น” กับคำว่า “โอน” นั้น มีความหมายแตกต่างกัน

นอกจากนี้ การที่บุคคลใดจะเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดบุคคลนั้นจะต้องมีความเต็มใจสมัครในอุดมการณ์และนโยบายพรรค ซึ่งต้องเป็นไปโดยความสมัครใจไม่ควรอยู่ภายใต้การครอบงำ หรือการบีบบังคับไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจากพรรคการเมือง หากตีความให้สามารถนับระยะเวลา การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดิมรวมเข้ากับการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลักได้ ก็จะทำให้สมาชิก พรรคการเมืองเดิมที่ไม่ยอมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลักเสียเปรียบสมาชิกพรรคการเมืองเดิมที่ยอม เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองหลัก เพราะการไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นนั้น การนับระยะเวลา การเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใหม่ต้องเริ่มนับใหม่ ซึ่งเห็นได้จากกรณีของการยุบพรรคต้นตระกูลไทย เพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลักนั้น ได้มีสมาชิกของพรรคต้นตระกูลไทย บางส่วนไม่ประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยได้ร้องคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การเป็น สมาชิกพรรคชาติไทยของผู้ถูกร้องจึงต้องเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรค ต้นตระกูลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทย คือ ตั้งแต่วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ เมื่อนับถึงวันที่ผู้ถูกร้อง สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิก พรรคชาติไทยเพียงวันเดียว ผู้ถูกร้องจึงขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔)

๕.๔ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อของพรรคชาติไทย นั้น เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ฯ มาตรา ๘ ประกอบมาตรา ๑๐ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวจึงไม่มีผลบังคับให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด การประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคชาติไทยนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าคุณสมบัติของผู้ถูกร้องจะกลับมาถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) แต่อย่างใด การประกาศให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบบัญชีรายชื่อของพรรคชาติไทย หรือประกาศรับรองผลการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคชาติไทย ย่อมไม่มีผลบังคับทั้งสิ้น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องไม่มีคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง

๕.๕ กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคความหวังใหม่รวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย และให้ยุบพรรคชาติพัฒนา รวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย นั้น ต่างจากกรณีมีคำสั่งให้ยุบพรรคต้นตระกูลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทย เพราะการยุบรวมพรรคทั้งสองพรรคเมื่อนับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งถึงวันรับสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีระยะเวลาเกินเก้าสิบวันทั้งสิ้น

๕.๖ กรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ เป็นคนละประเด็นกับประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในคดีนี้ เพราะประเด็นตามคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๔๘ มีประเด็นเพียงว่า มีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลักหรือไม่เท่านั้น ส่วนประเด็นตามคำร้องของผู้ร้องมีว่าสมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) หรือไม่ ผู้ถูกร้องจะอ้างว่าปัญหาในคดีนี้ไม่ใช่ปัญหาสำคัญที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยไม่ได้ เพราะคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงนั้น เป็นปัญหาของส่วนรวม ทั้งนี้ เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยทั่วประเทศ

๖. ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๘ สรุปได้ว่า

๖.๑ ในประเด็นเรื่องการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๕) นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับการยุบรวมพรรคการเมือง โดยผู้ร้องมักจะอ้างบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๕) ที่บัญญัติว่า “เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน” มาเป็นหลัก แล้วนำมาตีความตามความเข้าใจของผู้ร้องว่าบุคคลใดก็ตามที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน โดยผู้ร้องมิได้คำนึงถึงกรณีการยุบรวมพรรคการเมือง ซึ่งมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ เข้ามาเกี่ยวข้อง อันจะมีผลให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ หรือพรรคการเมืองที่เป็นหลัก ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบรวมพรรค ซึ่งการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกยุบก็จะต้องมาเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใหม่ หรือพรรคการเมืองที่เป็นหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๗๒

“สิทธิ” ที่โอนมาจากพรรคการเมืองเดิมที่ถูกยุบมาเป็นของพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้น รวมถึงความเป็นสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองด้วย หากรวมกันแล้วมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ก็ถือว่าผู้นั้นมีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติมาโดยตลอด เช่น ในกรณีของผู้ถูกร้อง ซึ่งเคยเป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทยมาเป็นเวลามากกว่าเก้าสิบวัน และพรรคต้นตระกูลไทยได้มายุบรวมกับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากความเป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย และมาเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย จากนั้นพรรคชาติไทยก็ส่งชื่อผู้ถูกร้องสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เจ้าหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต้องพิจารณาระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทยของผู้ถูกร้องว่ามีระยะเวลาเพียงใด และเมื่อมารวมกับระยะเวลาความเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยของผู้ถูกร้องแล้ว ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันหรือไม่

หากไม่น้อยกว่าก็ต้องถือว่าผู้ถูกร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) หากจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย แต่เพียงพรรคเดียวมาโดยตลอดเกินกว่าเก้าสิบวัน และเมื่อพรรคต้นตระกูลไทยได้ถูกยุบรวมกับ พรรคชาติไทยที่เป็นหลักตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องก็ไม่สามารถเป็นสมาชิกพรรค ต้นตระกูลไทยได้อีกต่อไปเพราะพรรคถูกยุบไปแล้ว ขณะเดียวกันผู้ถูกร้องก็ได้สิทธิเป็นสมาชิก พรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลักด้วยผลของกฎหมายแต่เพียงพรรคเดียว โดยผู้ถูกร้องมีต้องไป ยื่นใบลาออกจากสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย และมาสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยแต่อย่างใด

การที่ผู้ร้องยังเข้าใจว่าการยุบรวมพรรคไม่แตกต่างจากการย้ายพรรคของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งความจริงแล้วทั้งสองกรณีมีความแตกต่างกันทั้งในด้านการกระทำและ บทบัญญัติของกฎหมายอย่างสิ้นเชิงจนไม่อาจนำมาเปรียบเทียบกันได้ อีกทั้งแนวทางการปฏิบัติตาม กฎหมายมหาชนหรือรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องนำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ มายึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติด้วย แม้รัฐธรรมนูญจะเป็นกฎหมายหลักแต่รายละเอียดหรือการขับเคลื่อน ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จะมีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ เช่น กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติเพิกถอนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดในคราวเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ๑ คน และให้มีการเลือกตั้งใหม่จำนวน ๓ คน ซึ่งรวมทั้งผู้ร้องคนที่ ๑ คือ นายประแส มงคลศิริ ตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๒ กรณี นั้น มิได้มีบทบัญญัติใดบัญญัติว่า “ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติเพิกถอน สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีมติเพิกถอนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ฯ หากยึดถือตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ เป็นหลักแล้ว ก็ต้องถือว่าสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีมติให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและให้มีการเลือกตั้งใหม่ นั้น ยังไม่สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ เพิกถอนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีอยู่ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการ สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตามคำร้องของผู้ร้องนั้น ตรงกับกรณีของสมาชิกพรรคการเมืองสองพรรค คือ พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติพัฒนา กล่าวคือ เมื่อทั้งสองพรรคได้มาบูรรวมกับพรรคไทยรักไทย สมาชิกของทั้งสองพรรค ก็มีได้ลาออกจากพรรคเดิมและสมัครเข้าพรรคไทยรักไทยภายในเก้าสิบวัน ความเป็นสมาชิกทั้งสมาชิกพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังคงมีความต่อเนื่อง ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ สั่งยุบรวมพรรคความหวังใหม่เพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ที่เป็นพรรคการเมืองหลัก และคำวินิจฉัยที่ ๕๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๗ สั่งยุบรวมพรรคชาติพัฒนาเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก หากผู้ร้องเห็นว่า การยุบรวมพรรคไม่ต่างไปจากการย้ายพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคความหวังใหม่และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคชาติพัฒนาก็ต้องขาดคุณสมบัติ และไม่อาจคงความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ได้ เพราะเป็นสมาชิกของพรรคไทยรักไทยไม่ครบเก้าสิบวัน นอกจากนี้ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) นั้น มิใช่บทบัญญัติที่นำมาใช้บังคับได้ในทุกกรณีอย่างเช่นที่ผู้ร้องเข้าใจ เพราะยังมีบทบัญญัติในมาตราอื่น ๆ ที่เป็นข้อยกเว้น มาตรา ๑๐๗ (๔)

๖.๒ ในประเด็นเรื่องการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไม่โอนไปด้วย นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าการที่ผู้ร้องได้แปลความพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๗ มาตรา ๗๒ และ มาตรา ๗๓ ว่า เฉพาะบรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมนั้น ที่จะโอนไปเป็นของพรรคการเมืองหลัก ส่วนการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองไม่ได้โอนไปแต่อย่างใด นั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า พรรคการเมืองนั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับบริษัทจำกัด บริษัทจำกัดก็มีการยุบรวมสองบริษัทเข้าด้วยกันเช่นกัน หากมีการรวมบริษัทเข้าด้วยกัน แต่ให้เฉพาะบรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของบริษัทเดิมนั้นที่จะโอนไปเป็นของบริษัทใหม่หรือบริษัทหลัก แต่การเป็นผู้ถือหุ้นไม่ได้โอนไป ผลก็คือทำไม่ได้ เพราะผู้ถือหุ้น คือ หัวใจสำคัญของบริษัท ผู้ถือหุ้นก็ย่อมที่จะไม่ยอมและผู้ถือหุ้นนี้เอง คือ ผู้ที่จะลงมติให้มีการรวมกิจการหรือไม่ให้มีการรวมกิจการ

พรรคการเมืองก็เช่นกัน สมาชิกของพรรคการเมือง คือ หัวใจของพรรคการเมือง พรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกยอมไม่สามารถคงความเป็นพรรคการเมืองอยู่ต่อไปได้ ต้องยุบสลายไป และสมาชิกพรรคการเมืองนี้เอง คือ ผู้ที่ลงมติในที่ประชุมใหญ่ของพรรคว่า จะให้มีการยุบรวมพรรคการเมือง

หรือไม่ ดังนั้น การรวมหรือการยุบรวมพรรคการเมือง นั้น ตามกฎหมายบังคับให้พรรคการเมืองต้องเรียกสมาชิกมาประชุมใหญ่ และมีมติเห็นชอบด้วยที่จะรวม โดยถ้อยคำของที่ประชุมใหญ่เป็นเจตนารมณ์ของสมาชิกในพรรคนั้น ๆ ทั้งหมด

บทบัญญัติมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ใช้บังคับในกรณียุบรวมพรรคการเมือง จึงได้มีการบัญญัติให้สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้นหรือเป็นหลัก รวมทั้งให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ที่ผู้ร้องอ้างว่า มีสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย บางส่วนที่ไม่ยอมเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยได้ร้องคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น ผู้ร้องมิได้ศึกษาเรื่องนี้ อย่างถ่องแท้ จึงไม่ทราบว่าผู้ที่คัดค้านบางส่วนนั้นมิได้เป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย ศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้มีคำวินิจฉัยที่สั่งยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

๖.๓ ในประเด็นเรื่องมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๓ (๔) นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า การที่ผู้ร้องได้ตีความและวินิจฉัยว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อของพรรคชาติไทยว่าเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๓ (๔) นั้น ก็เพื่อให้ ผู้ถูกร้องขาดคุณสมบัติ หรือให้ความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง เท่านั้น

๖.๔ ในประเด็นเรื่องการยุบรวมพรรคความหวังใหม่และพรรคชาติพัฒนาเข้ากับพรรคไทยรักไทย นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ในขณะที่มีการยุบรวมพรรคความหวังใหม่และพรรคชาติพัฒนาเข้ากับพรรคไทยรักไทยนั้น พรรคความหวังใหม่และพรรคชาติพัฒนาต่างก็มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคหลายคน และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พรรคทั้งสอง ยุบรวมกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคทั้งสองก็ได้สิทธิความเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยในทันทีและยังคงมีสถานภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่

๖.๕ ในประเด็นเรื่องคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ได้สั่งยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมกับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก จึงมีผลต่อสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทยในอันที่จะต้องไปเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๗๒ และระยะเวลาความเป็นสมาชิกของพรรคต้นตระกูลไทยจึงต้องนำมารวมกับความเป็นสมาชิกของ

พรรคชาติไทย หากไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ก็ถือว่ามีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) แต่หากเป็นกรณีที่มาชิกลาออกจากพรรคการเมืองหนึ่งแล้วไปสมัครเข้าเป็นสมาชิกของอีกพรรคการเมืองหนึ่งนั้น คุณสมบัติของการมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) กล่าวคือ จะต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใหม่แต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ดังนั้น ตามเหตุผลที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ผู้ถูกร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม และเอกสารประกอบแล้ว มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาก่อนว่าที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้ผ่านการตรวจคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามใด ๆ จากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ แล้ว นั้น ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้ออ้างดังกล่าวเป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาฯ มาตรา ๓๗ อันเป็นการตรวจคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ ประกอบมาตรา ๑๑๘ บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรและเมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยกรณีคำร้องนี้ได้ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องดังกล่าวจึงฟังไม่ขึ้น

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๕๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๘ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๓๓ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๑๐) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
- (๔) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ฯลฯ

มาตรา ๑๐๘ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๗

ฯลฯ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๗๒ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๑ แล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากันเป็นอันยุบไป โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองใหม่ที่ตั้งขึ้น หรือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมืองอื่นในกรณีที่สามารถเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่ตั้งขึ้น และให้บรรดาทรัพย์สินหนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งการยุบและการรวมพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลักให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำวินิจฉัย

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๑๑๘ คน ได้อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ เข้าชื่อเสนอคำร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรกล่าวหาว่า นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) ขอให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ปราบกฏข้อเท็จจริงดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

ประเด็นปัญหา นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) หรือไม่ วินิจฉัยดังนี้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ บัญญัติคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้เป็นหลักสำคัญ ๔ ข้อ คือ

๑. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
๒. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
๓. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
๔. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

เมื่อพิจารณาจากรายงานการประชุมคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญและสภาร่างรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่าเหตุผลที่ต้องบัญญัติร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๓ (๔) ประการแรกก็คือต้องการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมือง เป็นผลเนื่องจากการทำประชาพิจารณ์ปรากฏว่าประชาชนทั่วประเทศร้อยละ ๘๔ % ต้องการให้ผู้สมัครสังกัดพรรคการเมือง เพื่อสร้างระบบพรรคการเมืองให้เข้มแข็ง

ประการที่สอง การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวเป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ก็เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการซื้อขายตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ไม่ต้องการเห็นผู้สมัครรับเลือกตั้งย้ายพรรคที่ตนสังกัดอยู่เดิมไปสังกัดพรรคใหม่ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเหมือนที่เกิดขึ้นในอดีตอีก ในประเด็นนี้ผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความผูกพันกับพรรคที่ตนสังกัดอยู่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ ที่บัญญัติว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งอย่างน้อยให้กระทำได้โดยบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป และการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง ฯลฯ และ (๕) การสนับสนุนทางการเงินหรือประโยชน์อื่นแก่พรรคการเมือง ฯ

เมื่อนำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ นี้มาพิจารณาประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคแรกแล้วจะเห็นว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้เสรีภาพบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปที่มีเจตนารมณ์ทางการเมืองร่วมกันรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้น โดยให้รัฐสนับสนุนทางการเงินเพื่อให้พรรคเป็นแกนนำประชาชนดำเนินกิจการทางการเมืองอย่างบริสุทธิ์และเข้มแข็ง แต่การรวมกันของบุคคลหลายคนเป็นพรรคการเมืองคงมีความคิดเห็นไม่เหมือนกันได้ในระยะหลัง โดยเฉพาะในหลักการที่สำคัญและแนวนโยบายของพรรค กฎหมายจึงเปิดช่องทางให้มีการยุบพรรคและรวมพรรคได้โดยใช้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตนารมณ์หรือมติต่อ ๆ มาของพรรคที่ย่อมมีแตกต่างกัน ดังนั้นพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง

จึงอาจเกิดจากเจตนารมณ์ของกลุ่มแต่ละกลุ่มที่ไม่ตรงกันได้ในภายหลังต่อมา การดำเนินการตามเจตนารมณ์ที่พรรคการเมืองจะต้องทำจึงมีผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย วิธีการแก้ปัญหาก็คือการใช้มติเสียงข้างมากของสมาชิกพรรคเป็นเกณฑ์ เสียงข้างน้อยที่ไม่เห็นด้วยหากจะยังคงอยู่เป็นสมาชิกพรรคก็ต้องยอมรับ หากไม่ยอมรับมติพรรคก็ต้องลาออกจากสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ไปรวมกลุ่มกันตั้งพรรคใหม่

พรรคการเมืองที่บุคคลร่วมกันตั้งขึ้นมานั้นมีจุดประสงค์หรือเป้าหมายก็เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่เข้าไปบริหารประเทศตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในอดีตรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมีลักษณะเป็นรัฐบาลผสม พรรคการเมืองจึงไม่มีเสถียรภาพ และปัญหาภายในพรรคการเมืองก็มีกลุ่มสมาชิกมีเจตนารมณ์หรือความเห็นไม่ตรงกันหรือเรียกกันว่ามีหลายมุ้งไม่สามารถทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองร่วมกันในทิศทางเดียวกันได้ การพัฒนาทางการเมืองจึงไม่เกิดหรือเชื่องช้าไม่ทันกาลสมัย มีการซื้อและขายตัวของนักการเมืองในสภา ทำให้ต้องตั้งรัฐบาลกันใหม่หรือยุบสภาเลือกตั้งใหม่ ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไม่ทันสังคมโลกที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

เพื่อสร้างกลไกป้องกันปัญหาดังกล่าว เพื่อให้พรรคการเมืองมีการพัฒนาเกิดความเข้มแข็งเกิดความเข้าใจร่วมกัน รู้จักอดกลั้นเสียสละระหว่างสมาชิกพรรคการเมืองและป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงหรือขายตัวของนักการเมือง อันจะทำให้การบริหารประเทศเข้มแข็ง มีเสถียรภาพและมีเวลาเพียงพอในการบริหารให้เกิดผลเป็นรูปธรรมตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา รวมถึงการพัฒนาประเทศตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงได้สร้างกลไกป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดคุณสมบัติผู้ที่จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) บัญญัติไว้ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือจะมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อในบัญชีรายชื่อพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ” ประกอบด้วยแล้วบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ จึงเป็นหลักทั่วไปที่กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกพรรคการเมืองที่จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือจะมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ รวมทั้งกรณีเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งและได้รับการรับรองจากคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วอันเป็นคุณสมบัติของผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องสมบูรณ์ตามกฎหมาย ด้วยนั่นเอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ มาตรา ๒๕ ดังกล่าวนี้อ้างอิงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดที่กำหนดเป็นคุณสมบัติดังกล่าวไว้ โดยไม่กำหนดรายละเอียดลงไปซ้ำอีก และหากปรากฏต่อมาว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใดขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ย่อมสิ้นสุดสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) บัญญัติไว้จึงเป็นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติใช้เป็นการทั่วไปโดยที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งเป็นอันใช้บังคับมิได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ บัญญัติให้สิทธิเสรีภาพบุคคลรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนั้นเมื่อพรรคการเมืองถูกจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายแล้ว การเลิกหรือยุบพรรคการเมืองจึงเกิดขึ้นได้แต่ต้องเป็นไปตามเจตนาของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเท่านั้น (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๒)) และองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายในการสั่งยุบพรรคการเมืองก็คือศาลรัฐธรรมนูญ เจตนาของการยุบพรรคการเมืองมีบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๐ ประกอบมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ดังนั้นเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแล้ว พรรคการเมืองนั้นจึงไม่สามารถดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไปได้ ผู้ร่วมกันจัดตั้งจึงต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นนับแต่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๒ (๕)

ดังนั้นสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกยุบหรือเลิกหากมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไป ก็ต้องร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามวิธีการและเงื่อนไขในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย หรือกรณีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น สมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกยุบก็ย่อมมีทางเลือก คือ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่พรรคเดิมเข้าไปรวมหรือลาออกแล้วไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคอื่น หรือร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่แล้วแต่กรณี หรือไม่เข้าเป็นสมาชิกพรรคใดเลย การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ดังกล่าวจึงเป็นการเข้าไปร่วมดำเนินกิจการทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของพรรคการเมืองใหม่ คือดำเนินการตามนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๐)

อีกประการหนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๒ (๕) ที่บัญญัติว่า สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกเลิกหรือยุบไป เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ มาตรา ๓๐ ประกอบแล้ว มาตรา ๓๐ ดังกล่าวบัญญัติว่า ผู้ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองใดได้เพียงพรรคเดียว และแบบเดียว เห็นได้ว่าการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองย่อมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคเดียวจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหลาย ๆ พรรคในคราวเดียวกัน ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย การใช้สิทธิของการเป็นสมาชิกพรรคใดพรรคหนึ่งมานับระยะเวลาเข้ากับการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นเพื่อใช้เป็นคุณสมบัติให้สามารถเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย

ดังนั้นเมื่อพรรคการเมืองถูกยุบหรือเลิกและรวมเข้ากับพรรคการเมืองอื่น หากนับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคที่ถูกยุบต่อเนื่องรวมเข้ากับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่เป็นหลัก จึงถือว่าบุคคลนั้นเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสองพรรคต่อเนื่องกันในช่วงเวลาก่อนที่พรรคการเมืองเดิมจะถูกยุบหรือเลิก จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔)

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ที่บัญญัติการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้สั่งยุบพรรคการเมืองเดิมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองเดิม

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองใหม่หรือที่เป็นพรรคการเมืองหลักหรือหากไม่ยอมย้ายพรรคก็ให้โอกาสอีกหกสิบวันเพื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น ดังนั้น หากได้เข้าสังกัดพรรคการเมืองที่ตนสมัครใจไปสังกัดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ยังคงอยู่ (ไม่ขาดคุณสมบัติในข้อที่ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง) แต่หากเข้าสังกัดพรรคอื่นไม่ทันในกำหนดหกสิบวันสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็สิ้นสุดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนสมาชิกพรรคการเมืองเดิมบทบัญญัติมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ก็ให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่หรือพรรคการเมืองที่เป็นหลัก (ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองเดิม) และให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิและความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่หรือพรรคการเมืองที่เป็นหลัก ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง (ยุบพรรคการเมืองเดิม)

ดังนั้นหากสมาชิกพรรคการเมืองเดิมไม่สมัครใจไปสังกัดพรรคการเมืองใหม่หรือพรรคการเมืองที่เป็นหลัก บุคคลนั้นก็ย่อมขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดิมนับแต่พรรคการเมืองถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบและบุคคลนั้นก็บวกรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ได้หรือเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นที่ตนสมัครใจเข้าร่วมเจตนารมณ์ทางการเมืองต่อไป ดังนั้นการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคใหม่หรือการก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ (แม้จะใช้ชื่อพรรคชื่อเดิม) การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นก็มิได้นับอายุการเป็นสมาชิกภาพพรรคการเมืองเดิมเข้ากับการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ หรือที่จัดตั้งกันขึ้นใหม่ที่แม้จะใช้ชื่อพรรคการเมืองเดิมก็ตามเพราะต้องมีการจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ

จึงเห็นได้ชัดเจนว่ากฎหมายยกเว้นให้เฉพาะสมาชิกพรรคการเมืองผู้ยังเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่เท่านั้นที่หาพรรคการเมืองใหม่สังกัดโดยไม่ขาดคุณสมบัติในข้อที่ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองรวมทั้งยังไม่ขาดคุณสมบัติในข้อที่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) แต่อย่างไร เพราะมีคุณสมบัติครบถ้วนสมบูรณ์ตามกฎหมายมาโดยตลอด ซึ่งหากมีการยุบสภาหรือหวนคืนระบอบการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องจัดการเลือกตั้งใหม่ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นจะสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งในสังกัดพรรคการเมืองใหม่ก็ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) เช่นกัน อันเป็นเหตุที่ทำให้พนักงานการเมืองมีกระแสเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรานี้กันทุกฝ่ายอยู่ในขณะนี้ และกรณีการยกเว้นนี้ก็เป็นเฉพาะกรณีการยุบพรรคการเมืองร่วมกับพรรคอื่นเท่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๑๒ จึงมิได้กำหนดการนับเวลาของการดำรงสถานะสมาชิกพรรคการเมืองเดิมให้ต่อเนื่องกับการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่เป็นหลักไว้ เพราะจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) การตีความกฎหมายขององค์กรใดหรือบุคคลใดเพื่อนำมาใช้บังคับอันเป็นการตรงข้ามหรือขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและมีได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญย่อมต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ใช้บังคับมิได้ ประกอบกับมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้นและ....ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง” บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่บัญญัติ การเริ่มนับเวลาการดำรงสมาชิกพรรคการเมืองใหม่หรือพรรคการเมืองหลักอีก เพราะมีความหมายตามหลักภาษากฎหมายชัดเจนอยู่แล้ว

อีกประการหนึ่ง มาตรา ๑๒ ประกอบมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่เฉพาะการตั้งยุบพรรคการเมืองเดิมนั้นตามนัย มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัตินี้ ส่วนการรวมพรรคเป็นมติของที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคให้มติดิยยอม (มิได้กำหนดไว้ว่าเป็นมติเอกฉันท์ อาจมีเสียงส่วนน้อยคัดค้าน) แล้วร่วมกันแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อดำเนินการ (ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคที่เข้าไปรวมและดำเนินการทางทะเบียนพรรคการเมือง ฯลฯ)

ส่วนทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองนั้นให้โอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ที่เป็นหลักนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง (ยุบ) อันเป็นไปโดยผลตามกฎหมาย (มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพียงมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเดิมนั้น

ในส่วนคุณสมบัติของสมาชิกพรรคการเมืองที่จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้นั้น ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ชัดเจนดังได้อธิบายมาแล้วข้างต้น ถือเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวมิใช่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ผู้ใดก็มีสิทธิเสรีภาพจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนได้โดยไม่มีข้อจำกัด มิฉะนั้นรัฐธรรมนูญคงต้องบัญญัติรับรองสิทธินี้ไว้ชัดเจนโดยมีข้อจำกัดไว้ตามมาตรา ๑๐๗ และมาตรา ๑๐๘

การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าการยุบพรรคต้นตระกูลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทยเป็นลักษณะเดียวกับการยุบพรรคชาติพัฒนารวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนาเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๗ ดังนั้นสมาชิกพรรคชาติพัฒนาจึงเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยแต่เพียงพรรคเดียวถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง (วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๘) เกินกว่าเก้าสิบวัน จึงไม่ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) แต่ประการใด ส่วนสมาชิกพรรคชาติพัฒนาที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่เดิม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนาแล้วก็ถือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคไทยรักไทยต่อไปจนหมดวาระ อันเป็นไปตามผลแห่งกฎหมายที่บัญญัติไว้ รวมทั้งกรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๕ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ ยุบพรรคความหวังใหม่ที่รวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลักก็มีผลเช่นเดียวกัน

การอ้างว่าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้รวมพรรคการเมืองแล้ว ถือว่าสมาชิกพรรคการเมืองเดิมได้สิทธิการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่นับแต่วันที่ตนเองเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นต้นมา จึงไม่ถูกต้องเป็นลักษณะของการตีความกฎหมายที่นำมาใช้บังคับในลักษณะตรงข้ามหรือผิดวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ชัดเจน การอ้างว่าเมื่อสิทธิต่าง ๆ ของพรรคการเมืองโอนมาเป็นของพรรคการเมืองใหม่ สิทธิอื่น ๆ ของสมาชิกย่อมเป็นเสมือนเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่มาแต่ต้น ย่อมไม่เป็นไปตามหลักความจริงเพราะสิทธิบางอย่างรวมทั้งข้อเท็จจริงบางเรื่องย่อมไม่เท่าเทียมกับสมาชิกของพรรคใหม่อยู่ดี เช่น หัวหน้าพรรคเดิมหรือกรรมการบริหารพรรคเดิมก็มิได้มีสถานะและสิทธิเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคใหม่แต่อย่างใด สิทธิที่มีอยู่ตามพรรคเดิมก็ต้องมาใช้กติกาตามพรรคใหม่เปรียบเทียบได้กับหญิงหม้ายมีลูกติดแต่งงานใหม่กับชายหม้ายลูกติดถูกต้องตามกฎหมาย ลูกหญิงหม้ายจึงเป็นเพียงลูกบุญธรรมของฝ่ายชาย สิทธิบางอย่างในทรัพย์สินของฝ่ายชายที่มีอยู่ก่อนการแต่งงานกับหญิงหม้าย ลูกของหญิงหม้ายย่อมมีสิทธิไม่เท่าเทียมกับสิทธิของลูกฝ่ายชายอยู่ดี สิทธิสมาชิกพรรคการเมืองเดิมบางอย่างก็ย่อมไม่เท่ากับสมาชิกการเมืองใหม่ที่ตนมาสังกัดเช่นกัน อีกทั้งถือเป็นการตีความกฎหมายไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “ให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง” อันเข้าใจได้ทันทีว่าเริ่มเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง (ยุบพรรคการเมืองเดิม) หากยึดถือการตีความว่าสมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องนับต่อเนื่องกันเพราะการรวมพรรคและยุบพรรคอยู่ภายใต้บังคับ

ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มิใช่อยู่ในบังคับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ แล้วพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ มาตรา ๒๕ ย่อมสิ้นผลบังคับอันเกิดเป็นผลตรงข้ามกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ คือ กลายเป็นว่าเมื่อรัฐธรรมนูญขัดกับบทกฎหมาย รัฐธรรมนูญใช้บังคับไม่ได้

ในส่วนของการอ้างว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ บัญญัติไว้เป็นกรณีนอกเหนือบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอันว่าด้วยพรรคการเมือง ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงไม่เกี่ยวข้องที่จะขัดหรือแย้งกันได้นั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ และมาตรา ๑๑๔ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ มาตรา ๒๕ แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ และมาตรา ๑๑๔ เป็นบทบัญญัติหลักทั่วไปของรัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์เป็นกรณีพิเศษ ดังนั้นบรรดากฎหมายใดก็ตามหากขัดหรือแย้งไม่เป็นไปตามหรือนอกกรอบหรือขอบเขตของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญย่อมต้องด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นอันใช้บังคับมิได้ มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุม ครั้งที่ ๑๒๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๗ รวมถึงการอ้างสิทธิและคำแก้ข้อกล่าวหาของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ผู้ถูกร้องที่ว่ามีระยะเวลาเป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทยควบรวมกับการเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ ประกอบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๔๘ แล้ว จึงเป็นการตีความกฎหมายที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายและถ้าหากแม้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ จะบัญญัติไว้ชัดเจนว่าให้นับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ทั้งสองพรรคควบรวมกันได้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวก็ย่อมผิดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) อย่างชัดเจนอยู่ดี หากยึดถือการตีความว่าสมาชิกภาพของผู้ถูกร้องนับต่อเนื่องกันเพราะการรวมพรรคและยุบพรรคอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มิใช่อยู่ในบังคับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาฯ มาตรา ๒๕ ย่อมสิ้นผลบังคับอันเกิดเป็นผลตรงข้ามกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ คือรัฐธรรมนูญขัดกับบทกฎหมายแต่รัฐธรรมนูญกลับใช้บังคับไม่ได้ดังได้กล่าวมาแล้ว

ในส่วนมติเสียงข้างมากของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุม ครั้งที่ ๑๒๔/๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๓ วินิจฉัยว่าการยุบรวมพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นพรรคการเมืองหลักตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ นั้น ควรนับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่อเนื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๔ ให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๖ ของพรรคชาติไทย โดยถือว่ามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวถือเป็นเด็ดขาดถูกต้องตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่เคยวินิจฉัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้

เมื่อพิจารณามติดังกล่าวแล้วเห็นว่า แม้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยตามนัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) ประกอบมาตรา ๑๔๔ ซึ่งต้องเป็นไปตามและภายในกรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเท่านั้น ถือเป็นกรณีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายให้เป็นที่สุดและผูกพันองค์กรอื่นใดได้เพราะอำนาจหน้าที่ดังกล่าวรัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้นมติวินิจฉัยคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และกฎหมายอื่นใดที่อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญจึงมิใช่ความหมายของการใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งอันถือเป็นที่สุดและเด็ดขาดตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด การที่ผู้ถูกร้องอ้างเอามติดังกล่าวเป็นคำวินิจฉัยให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้มีคุณสมบัติถูกต้องเด็ดขาดแล้ว โดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ไม่อาจนำมาใช้บังคับได้ จึงเป็นการอ้างในลักษณะบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญขัดหรือแย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐธรรมนูญเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ซึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ชัดเจน

จากข้อพิจารณาดังกล่าวจึงเห็นว่าเป็นการตีความพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ เพื่อยกเว้นบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) ที่บัญญัติไว้ชัดแจ้งเป็นพิเศษโดยเฉพาะในการบังคับใช้ทั่วไป ซึ่งเป็นการนำข้อกฎหมายมาใช้ในลักษณะที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ใช้บังคับมิได้

ด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงดังที่ได้พิจารณา เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องซึ่งเดิมเป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย ต่อมาได้มีการรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยสั่งให้ยุบพรรคต้นตระกูลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยตั้งแต่วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในนามพรรคชาติไทย เมื่อนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคชาติไทยเพียงวันเดียว ผู้ถูกร้องจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔)

อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทยสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๗ (๔)

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ